

ΕΝΑΛΛΑΚΤΙΚΕΣ ΠΡΟΣΕΓΓΙΣΕΙΣ ΓΙΑ ΤΗ ΒΕΛΤΙΩΣΗ ΤΟΥ ΣΥΝΤΑΞΙΟΔΟΤΙΚΟΥ ΣΥΣΤΗΜΑΤΟΣ

ΟΜΑΔΑ ΕΡΓΟΥ

ΗΡΑΚΛΗΣ ΔΑΣΚΑΛΟΠΟΥΛΟΣ
ΛΕΥΤΕΡΗΣ ΖΑΡΚΑΔΟΥΛΑΣ
ΓΙΩΡΓΟΣ ΣΥΜΕΩΝΙΔΗΣ

A. Εισαγωγή

Η παρούσα εργασία ανατέθηκε στην Ομάδα Έργου από το Διοικητικό Συμβούλιο της Ένωσης Αναλογιστών Ελλάδος. Κεντρικός στόχος της είναι να εξετάσει εναλλακτικές προσεγγίσεις για τη δομή και τη χρηματοδότηση του συνταξιοδοτικού συστήματος της χώρας, οι οποίες θα μπορούσαν υπό προϋποθέσεις, να περιορίσουν το πρόβλημα μακροχρόνιας βιωσιμότητας που αυτό αντιμετωπίζει.

Η εργασία αυτή δεν έχει στόχο να καταλήξει σε μία συγκεκριμένη πρόταση αναμόρφωσης του συστήματος συνταξιοδοτικής ασφάλισης με καθορισμένα χαρακτηριστικά και συγκεκριμένες παραμέτρους. Εξετάζει όμως μια δέσμη εναλλακτικών σεναρίων σε ότι αφορά την οικονομική τους ευστάθεια και την επάρκεια των παροχών τους σε βάθος χρόνου. Ωστόσο, κοινό χαρακτηριστικό όλων των σεναρίων είναι η υπόθεση εισαγωγής ενός 2^{ου} Πυλώνα συνταξιοδοτικής ασφάλισης ο οποίος λειτουργεί κεφαλαιοποιητικά. Η επιλογή αυτή έγινε διότι, όπως πιστοποιείται και από τα αποτελέσματα που προέκυψαν, η εισαγωγή του 2^{ου} Πυλώνα αποτελεί προϋπόθεση για την ελαχιστοποίηση των ελλειμμάτων του συνταξιοδοτικού συστήματος σε βάθος χρόνου.

Τα οικονομικά μεγέθη κάθε σεναρίου που εξετάστηκε προβάλλονται στο μέλλον με συγκεκριμένες, κοινές για όλα τα σενάρια, μακροοικονομικές και δημογραφικές παραδοχές. Τα αποτελέσματα στα οποία επικεντρώνεται η εργασία είναι η πρόσθετη εξωτερική (πέραν των εισφορών) χρηματοδότηση που απαιτείται ανά έτος για να καλύπτεται το κόστος των παροχών και το ποσοστό αναπλήρωσης (σύγκριση παρεχόμενης σύνταξης με μέσο εισόδημα) ανά έτος, καθώς αυτά τα δύο μεγέθη αποτελούν τα μέτρα της οικονομικής βιωσιμότητας και της επάρκειας των παροχών κάθε σεναρίου. Επιπλέον, η σύγκριση μεταξύ των αποτελεσμάτων των προβολών των επιμέρους σεναρίων δείχνει την επίδραση που έχουν στην οικονομική ευστάθεια και στην επάρκεια παροχών του συστήματος, οι μεταβολές στις διαφορετικές παραμέτρους που το καθορίζουν. Συγκεκριμένα, η επιλογή των σεναρίων βοηθά, μεταξύ άλλων, στην διάκριση της επίδρασης που έχουν στο έλλειμμα χρηματοδότησης και το ποσοστό αναπλήρωσης:

- Το συνολικό ύψος των εισφορών και η κατανομή αυτών μεταξύ 1^{ου} και 2^{ου} Πυλώνα.
- Ο βαθμός αναλογικότητας στην παροχή του 1^{ου} Πυλώνα
- Η περίοδος εφαρμογής των αλλαγών (περίοδος μετάβασης)
- Η εφαρμογή των αλλαγών καθολικά ή με εξαίρεση των προ του 1993 ασφαλισμένων.

B. Μακροχρόνια βιωσιμότητα και δομικές αλλαγές

Τα προβλήματα του υφιστάμενου συστήματος συντάξεων, το οποίο χρηματοδοτείται αποκλειστικά με το διανεμητικό σύστημα θα οξύνονται με το χρόνο. Καθώς δεν είναι δυνατόν να διατηρηθεί ένα στοιχειωδώς επαρκές επίπεδο συντάξεων με διαρκώς συρρικνούμενη βάση χρηματοδότησης, οι μειώσεις σε συντάξεις μελλοντικές και καταβαλλόμενες μοιραία θα συνεχισθούν και ταυτόχρονα οι υψηλές εισφορές θα επιβαρύνουν υπέρμετρα το κόστος εργασίας υποσκάπτοντας την ανάπτυξη.

Μία λύση για να επιτευχθεί μακροχρόνια βιωσιμότητα και να αποφευχθούν σε μεγάλο βαθμό τα παραπάνω προβλήματα, περνά μέσα από την υιοθέτηση μίας σύγχρονης παραλλαγής του μοντέλου των τριών πυλώνων χρηματοδότησης. Η εφαρμογή αυτής της πρότασης θα απαιτούσε την εκ νέου θεμελίωση (τα Ταμεία Επαγγελματικής Ασφάλισης δεν φαίνεται μέχρι σήμερα να έχουν καθιερωθεί) ενός 2^{ου} Πυλώνα επαγγελματικής ασφάλισης που θα λειτουργούσε με βάση το κεφαλαιοποιητικό σύστημα, όπως και την ενίσχυση του 3^{ου} Πυλώνα της ιδιωτικής συνταξιοδοτικής ασφάλισης.

Η εισαγωγή ενός δεύτερου καθολικού κεφαλαιοποιητικού Πυλώνα έχει τεράστια σημασία για την επίτευξη μακροχρόνιας οικονομικής ισορροπίας. Με αυτόν εισάγεται ένας ακόμη παράγοντας χρηματοδότησης στο σύστημα, αυτός των εσόδων από επενδύσεις, στον οποίο μπορεί να βασισθεί μεγάλο μέρος της συνολικής χρηματοδότησης σε βάθος χρόνου. Ο 2^{ος} Πυλώνας έχει πολύ χαμηλή εξάρτηση από τις δημογραφικές εξελίξεις, αυξάνοντας έτσι σημαντικά την ευστάθεια του συστήματος. Όντας απόλυτα ανταποδοτικός, ενισχύει τη διαφάνεια και τη δικαιοσύνη του συνταξιοδοτικού συστήματος. Επιπλέον, ενισχύει έμμεσα την ανάπτυξη της οικονομίας καθώς αυξάνει σημαντικά τις επενδύσεις.

Η συμμετοχή όλων των εργαζομένων στον 2^ο Πυλώνα προτείνεται να είναι υποχρεωτική και η λειτουργία του να βασίζεται σε καθορισμένο ύψος εισφοράς (Defined Contribution, DC). Η εισφορά θα υπολογίζεται ως συγκεκριμένο, κοινό για όλους, ποσοστό επί των αποδοχών που κατανέμεται μεταξύ εργαζόμενου και εργοδότη. Οι εισφορές θα σωρεύονται σε ατομικές συνταξιοδοτικές μερίδες κατά τη διάρκεια του εργασιακού βίου και το συσσωρευμένο ποσό θα μετατρέπεται σε σύνταξη κατά την αποχώρηση από την εργασία.

Η εισαγωγή κεφαλαιοποιητικού Πυλώνα δεν θα μπορούσε να υλοποιηθεί χωρίς σημαντικές αλλαγές στη δομή και τη χρηματοδότηση του 1^{ου} Πυλώνα. Προκειμένου να κατευθυνθούν πόροι προς την επαγγελματική ασφάλιση είναι αναγκαίο να περιοριστούν οι εισφορές της βασικής κοινωνικής σύνταξης, κύριας και επικουρικής, οι οποίες είναι ήδη σήμερα υψηλές και υπερβαίνουν τον Ευρωπαϊκό μέσο όρο. Οι υψηλές υφιστάμενες εισφορές (συνολικά 27%) επιβαρύνουν σημαντικά το κόστος εργασίας και επιδρούν αρνητικά στην προσπάθεια ανάκαμψης της αναμικτής εθνικής οικονομίας, σε μια χρονική περίοδο όπου είναι αναγκαίο να γίνουν μεγάλα αναπτυξιακά βήματα για να ξεπεραστούν τα αποτελέσματα της κρίσης.

Απαιτείται επομένως επανασχεδιασμός του 1^{ου} Πυλώνα ώστε η ανάγκη χρηματοδότησής του από εισφορές να περιορισθεί. Καθώς όμως ο ανασχεδιασμός οδηγεί με βεβαιότητα σε μείωση παροχών, είναι αναγκαίο να εξασφαλισθεί ταυτόχρονα ότι θα επιτευχθεί ένα αξιοπρεπές ποσοστό αναπλήρωσης ¹ του εισοδήματος των μελλοντικών γενεών συνταξιούχων, από το συνδυασμό των παροχών των δύο πυλώνων. Το ποσοστό αναπλήρωσης θα μπορεί να αυξηθεί περαιτέρω για όσους επιλέξουν τη συμμετοχή σε ιδιωτικά συνταξιοδοτικά προγράμματα, ιδιαίτερα για αυτούς που θα ανήκουν στα μεσαία και υψηλότερα οικονομικά κλιμάκια.

¹ Στο πλαίσιο της παρούσας εργασίας αναφέρεται ως ποσοστό αναπλήρωσης το πηλίκο της σύνταξης που θα καταβληθεί προς το ύψος των μέσων αποδοχών του εργασιακού βίου

Γ. Σενάρια που προβλήθηκαν

Ο 1ος Πυλώνας χρηματοδοτείται και θα εξακολουθεί να χρηματοδοτείται με το διανεμητικό σύστημα (Pay as you go, PAYG). Στο πλαίσιο αυτής της μορφής χρηματοδότησης όμως, υπάρχει ένα ευρύ φάσμα εναλλακτικών επιλογών για το βαθμό αναλογικότητας της τελικής παροχής, δηλαδή για το πόσο «ανταποδοτική» είναι η τελική σύνταξη που αποδίδεται συγκρινόμενη με τις εισφορές. Στα δύο άκρα του φάσματος βρίσκονται τα παρακάτω σχέδια:

- α) Σταθερό ποσό σύνταξης για όλους τους ασφαλισμένους ανεξαρτήτως εισφορών
- β) Σύνταξη στενά συνδεδεμένη με το ύψος των εισφορών, υπολογισμένη με σύστημα Νοητής Κεφαλαιοποίησης (Notional Defined Contribution, NDC).

Είναι φανερό ότι η πρώτη επιλογή στοχεύει στην προστασία των οικονομικά ασθενέστερων και δεν έχει κανένα στοιχείο ανταποδοτικότητας, ενώ η δεύτερη στοχεύει σε δίκαιη σχέση παροχών – εισφορών για κάθε έναν από τους ασφαλισμένους. Στην πράξη, για οποιοδήποτε σύστημα επιλεγεί, η οικονομική ευστάθεια του, η ανάγκη πρόσθετης - πέραν των εισφορών- χρηματοδότησης του και το ύψος το ποσοστού αναπλήρωσης στο οποίο οδηγεί, εξαρτώνται σε πολύ μεγάλο βαθμό από τις επιμέρους παραμέτρους του (εισφορές, τρόπος υπολογισμού σύνταξης, μέθοδος ωρίμανσης κλπ) παρά από το βαθμό ανταποδοτικότητας. Κατά συνέπεια, η επιλογή του βαθμού ανταποδοτικότητας του 1^{ου} Πυλώνα αποτελεί μία απόφαση βασισμένη περισσότερο σε ιδεολογική αντίληψη παρά σε επιστημονικά δεδομένα.

Καθώς το ενδιαφέρον μας στο πλαίσιο της παρούσας εργασίας, επικεντρώθηκε στην διερεύνηση των δυνατοτήτων επίλυσης του διαρκούς και οξύτατου προβλήματος χρηματοδότησης του συνταξιοδοτικού συστήματος και όχι στην πρόταση συστήματος με συγκεκριμένη μορφή και καθορισμένο βαθμό ανταποδοτικότητας, εξετάσαμε αμφότερες τις παραπάνω επιλογές.

Στόχος της εργασίας ήταν να διερευνηθεί κατά πόσον είναι δυνατόν να αναμορφωθεί το συνταξιοδοτικό σύστημα της χώρας ώστε:

- i. Να μειωθεί σημαντικά το μακροπρόθεσμο αναλογιστικό έλλειμμα που παρουσιάζει ο 1ος Πυλώνας και να περιοριστεί σε βάθος χρόνου η ανάγκη χρηματοδότησης των ελλειμμάτων του από τον κρατικό προϋπολογισμό σε πολύ χαμηλά ποσοστά (χαμηλότερα του 4%)
- ii. Να αναλάβει σημαντικό βάρος της χρηματοδότησης των συντάξεων ένας νέος πλήρως ανταποδοτικός κεφαλαιοποιητικός Πυλώνας
- iii. Συνδυαστικά, οι παροχές από τους δύο πυλώνες στην κατάσταση ωριμότητας του συστήματος να οδηγούν σε ποσοστό αναπλήρωσης κατ' ελάχιστον μεταξύ 55% και 65%
- iv. Το συνολικό ποσοστό εισφοράς στο σύστημα να μειωθεί από το σημερινό του επίπεδο και να μην υπερβαίνει το 21%

Με αυτές τις βασικές παραδοχές, μελετήσαμε δύο εναλλακτικές προσεγγίσεις για τον 1^ο Πυλώνα βασισμένες σε Νοητή Κεφαλαιοποίηση (NDC) και σε Εθνική Σύνταξη (σταθερό ποσό σύνταξης κοινό για όλους τους εργαζόμενους), με δύο διαφορετικές κατανομές της συνολικής εισφοράς μεταξύ 1^{ου} και 2^{ου} Πυλώνα.

Συνοπτικά, τα σενάρια που μελετήθηκαν φαίνονται στον παρακάτω πίνακα:

Σενάριο	Μορφή 1 ^{ου} Πυλώνα	Τελική Εισφορά 1 ^{ου} Πυλώνα	Τελική Εισφορά 2 ^{ου} Πυλώνα
1	NDC	10%	11%
2	NDC	15%	6%
3	Εθνική Σύνταξη €400	10%	11%
4	Εθνική Σύνταξη €500	15%	6%

Σημείωση: η Τελική Εισφορά είναι αυτή που ισχύει μετά την εκάστοτε μεταβατική περίοδο που έχει υποτεθεί για το κάθε σενάριο και αναφέρεται στην επόμενη ενότητα.

Τα Σενάρια 1 και 2, που υποθέτουν ένα σύστημα Νοητής Κεφαλαιοποίησης, βασίσθηκαν εξολοκλήρου στην μελέτη- πρόταση των Νεκτάριου – Τήνιου – Συμεωνίδη (ΝΤΣ)².

Τα Σενάρια 3 και 4 βασίζονται σε ένα σταθερό ενιαίο ποσό σύνταξης 1^{ου} Πυλώνα, πάνω στο οποίο προστίθεται ένα επιπλέον ποσό βασισμένο στα έτη προϋπηρεσίας κατά την έναρξη του νέου συστήματος, ώστε να μην θιγούν θεμελιωμένα δικαιώματα ασφαλισμένων και να επιτευχθεί υψηλότερο ποσοστό αναπλήρωσης. Τα Σενάρια 3 και 4 επηρεάζουν όλους τους ενεργούς ασφαλισμένους πριν και μετά το 1993, σε αντίθεση με τα Σενάρια 1 και 2 που επηρεάζουν μόνο τους ασφαλισμένους μετά το 1993.

Όλα τα σενάρια προβλήθηκαν χωριστά αλλά με βάση τις ίδιες μακροοικονομικές παραδοχές που εφαρμόστηκαν και στην μελέτη ΝΤΣ. Σημειώνεται ότι ενώ στα Σενάρια 1 και 2 δεν έχει υποτεθεί περίοδος μετάβασης, δηλαδή οι προβλεπόμενες σε αυτά αλλαγές σε εισφορές και παροχές θεωρείται ότι εφαρμόζονται άμεσα, στα Σενάρια 3 και 4 έχει υποτεθεί δεκαετής μεταβατική περίοδος μέσα στην οποία οι αποδιδόμενες συντάξεις συγκλίνουν σταδιακά στην τελική Εθνική Σύνταξη.

Πρέπει να τονισθεί ότι με δεδομένο το σημείο αφετηρίας, δηλαδή την οικονομική κατάσταση του υφιστάμενου συστήματος, δεν είναι δυνατόν να περιορισθούν τα ελλείμματα των επόμενων 20 – 25 ετών, ιδιαίτερα όταν οι εισφορές μειώνονται και μάλιστα μέρος αυτών κατευθύνεται σε έναν παράλληλο κεφαλαιοποιητικό Πυλώνα, ενώ ταυτόχρονα στοχεύουμε σε σχετικά υψηλό ποσοστό αναπλήρωσης. Με την πάροδο των ετών όμως, καθώς ο κεφαλαιοποιητικός Πυλώνας θα αναλαμβάνει μεγαλύτερο οικονομικό βάρος και το νέο συνταξιοδοτικό σύστημα θα φθάνει σε σημείο ωριμότητας, τα ελλείμματα ουσιαστικά εκμηδενίζονται.

Για το ύψος του χρηματοδοτικού ελλείμματος που θα προκύψει τα πρώτα χρόνια εφαρμογής του όποιου νέου συστήματος καθοριστικός παράγοντας είναι η περίοδος μετάβασης που θα επιλεγεί όπως και το ύψος των μεταβατικών παροχών. Διαφορετικές επιλογές μετάβασης οδηγούν σε σημαντικά διαφοροποιημένα αποτελέσματα ακόμη και στο πλαίσιο του ίδιου σεναρίου.

Όπως είναι φυσικό, τα σενάρια που εξετάστηκαν στο πλαίσιο της παρούσας εργασίας δεν εξαντλούν τις προτάσεις που θα μπορούσαν να καταστήσουν το συνταξιοδοτικό σύστημα

² «Ένα σύστημα συντάξεων για τις νέες γενιές» Μ. Νεκτάριος, Π. Τήνιος, Γ. Συμεωνίδης. Πανεπιστήμιο Πειραιώς, Ιανουάριος 2017

βιώσιμο. Δίνουν όμως μια σαφή ένδειξη για τις εναλλακτικές δυνατότητες που υπάρχουν και το πιθανό οικονομικό τους αποτέλεσμα τόσο σε βραχυχρόνια όσο και σε μακροχρόνια βάση.

Δ. Υποθέσεις και παραδοχές

Για όλες τις προβολές σεναρίων που έγιναν στο πλαίσιο της παρούσας εργασίας χρησιμοποιήθηκε ένα συνεκτικό μοντέλο μακροοικονομικών υποθέσεων βασισμένο πάνω στις παραδοχές του βασικού σεναρίου το οποίο παρείχε στο υπουργείο Οικονομικών η Eurostat (πληθυσμιακά δεδομένα) και η Ομάδα Εργασίας για τη Γήρανση (Ageing Working Group) της Επιτροπής Οικονομικών Υποθέσεων (EPC) της Ευρωπαϊκής Επιτροπής. Το μοντέλο αυτό περιέχει στοιχεία για το ΑΕΠ, την απασχόληση, την ανεργία, τους δείκτες συμμετοχής, την ανάπτυξη και την παραγωγικότητα. Είναι εξατομικευμένο για την Ελλάδα, όπως είναι και για κάθε κράτος-μέλος της ΕΕ, με την παραδοχή ότι από ένα χρονικό όριο και μετά οι βασικές παράμετροι θα συγκλίνουν για όλα τα κράτη. Το ίδιο μοντέλο παραδοχών έχει χρησιμοποιηθεί στη μελέτη της Εθνικής Αναλογιστικής Αρχής του έτους 2015 με έτος βάσης το 2013 (στο εξής μελέτη ΕΑΑ) κάνοντας έτσι την παρούσα σειρά προτάσεων ευθέως συγκρίσιμη με την αυτή.

Πρέπει να σημειωθεί ότι η χρήση ενός κοινού μοντέλου μακροοικονομικών παραδοχών για την προβολή όλων των επιμέρους σεναρίων είναι αναγκαία στο πλαίσιο μίας εργασίας, μέσα στους στόχους της οποίας βρίσκεται η εκτίμηση των μεταβολών σε χρηματοδότηση και επάρκεια παροχών που θα προέκυπταν από τις αλλαγές σε δομικές παραμέτρους του Συνταξιοδοτικού Συστήματος. Από την άλλη πλευρά βέβαια, οι μακροοικονομικοί δείκτες συνδέονται με τις παραμέτρους του Συνταξιοδοτικού Συστήματος και επηρεάζονται από τις μεταβολές αυτών. Για παράδειγμα, η μείωση των εισφορών αναμένεται να έχει θετική επίδραση σε ανάπτυξη και απασχόληση, όπως επίσης και η αύξηση της συνολικής αποταμίευσης που θα προκύψει από την εισαγωγή του 2^{ου} κεφαλαιοποιητικού Πυλώνα. Η έμμεση αυτή επίδραση όμως, δεν αποτυπώνεται στα αποτελέσματα των προβολών, καθώς το οι μακροοικονομικοί δείκτες που χρησιμοποιούνται είναι οι ίδιοι.

Τα Σενάρια 1 και 2 βασίζονται στην επιλογή Νοητής Κεφαλαιοποίησης, που έγινε με γνώμονα τη στενότερη σύνδεση εισφοράς-παροχής και την ελαχιστοποίηση των ελλειμμάτων σε μακροπρόθεσμη βάση. Στο πρώτο από τα σενάρια αυτά ουσιαστικά αποτυπώνονται τα αποτελέσματα της μελέτης ΝΤΣ. Το Σενάριο 1 υποθέτει μείωση των εισφορών στο 10% από το 20% η οποία εφαρμόζεται εφάπαξ και συνδυάζεται με την είσοδο στο σύστημα Νοητής Κεφαλαιοποίησης για όλους τους μετά την 1/1/1993 πρωτοασφαλισμένους στο σύστημα κοινωνικής ασφάλισης. Οι παλαιοί ασφαλισμένοι (πρωτοασφαλισμένοι πριν την 1/1/1993) διατηρούν το καθεστώς τους.

Το σύστημα αυτό, το οποίο στην παρούσα μορφή του διέπεται από παραμέτρους αντίστοιχες με αυτές που χρησιμοποιήθηκαν στο Ενιαίο Ταμείο Επικουρικής Ασφάλισης (ΕΤΕΑ) κατά την ίδρυσή του, δεν αποτελεί μονοσήμαντη λύση καθώς με την μερική διαφοροποίηση των παραμέτρων μπορούν να προκύψουν επιπλέον συστήματα κοντά στην αρχική πρόταση, με ελαφρώς διαφορετικά αποτελέσματα. Για παράδειγμα, αντί της εισαγωγής της περικοπής της εισφοράς εφάπαξ, θα μπορούσε να γίνει εισαγωγή μεταβατικής περιόδου μερικών ετών, για παράδειγμα 5, ώστε η αλλαγή να γίνει σταδιακά και το κόστος της να κατανέμεται σε περισσότερα από ένα έτη. Ταυτόχρονα ανακύπτουν βέβαια άλλες δυσκολίες όπως η γραφειοκρατική επιβάρυνση του συστήματος καθώς θα γίνουν 5 αλλαγές αντί για μία.

Όπως προαναφέρθηκε, στο Σενάριο 1 έχει υποτεθεί η περικοπή της εισφοράς κατά 50%, από το 20% στο 10% για τα κοινά ένσημα. Θέλοντας να εξετάσουμε την επίδραση μίας μικρότερης μείωσης υποθέσαμε στο Σενάριο 2 ότι η περικοπή είναι της τάξης του 25%, οδηγώντας την εισφορά στο 15% από το σημερινό της ύψος στο 20%. Το σενάριο αυτό εξετάζεται στη βάση της μελέτης ΝΤΣ.³

Το Σενάριο 3 περιλαμβάνει υποχρεωτική ασφάλιση στον 1^ο Πυλώνα προκειμένου να χρηματοδοτηθεί η Εθνική Σύνταξη που θα δρα ως ένα ελάχιστο εισόδημα για να καλυφθούν οι βασικές βιοποριστικές ανάγκες. Το ποσό της Εθνικής Σύνταξης που έχει υποτεθεί ανέρχεται στα 400 ευρώ το μήνα και καλύπτεται από τον κύριο φορέα ασφάλισης του 1^{ου} Πυλώνα, για όσους ασφαλισμένους κατ' ελάχιστον τα 15 χρόνια ασφάλισης⁴. Επίσης περιλαμβάνει ένα αναλογικό τμήμα σύνταξης προκειμένου να μην θίγονται τα θεμελιωμένα δικαιώματα των ασφαλισμένων. Αυτό προβλέπει για όσους ασφαλισμένους έχουν τουλάχιστον 2 χρόνια ασφάλισης στο υφιστάμενο σύστημα, την παροχή ενός ποσού το οποίο υπολογίζεται με βάση το χρόνο ασφάλισης μέχρι την έναρξη του νέου συστήματος, το συντάξιμο μισθό και ένα ετήσιο ποσοστό αναπλήρωσης (αντίστοιχος υπολογισμός με αυτόν του άρθρου 3 του ν. 3863/10). Οι εισφορές του 1^{ου} Πυλώνα θα μειώνονται σταδιακά κατά 1% κάθε χρόνο ξεκινώντας από το 20% ώστε να καταλήγουν στο 10%, μέσω μιας μεταβατικής περιόδου 10 χρόνων, από το 2018-2028.

Το Σενάριο 4 έχει παρόμοια χαρακτηριστικά με το τρίτο, διαφοροποιώντας την υπόθεση για το ποσό της Εθνικής Σύνταξης, που ανέρχεται πλέον στα 500 ευρώ το μήνα και την μεταβατική περίοδο μείωσης των εισφορών που συρρικνώνεται κατά 5 χρόνια. Επομένως, οι εισφορές του 1^{ου} Πυλώνα θα μειώνονται σταδιακά κατά 1% κάθε χρόνο καταλήγοντας στο 15%, μέσω μιας μεταβατικής περιόδου 5 χρόνων, από το 2018-2023. Η επιλογή για την αύξηση του ποσού της Εθνικής Σύνταξης στα 500 ευρώ βασίζεται στην αύξηση κατά 5% της εισφοράς που καταβάλλεται για τον 1^ο Πυλώνα, λαμβάνοντας όμως ταυτόχρονα υπόψη το μέγεθος του ελλείμματος που δημιουργείται από την αυξημένη υποχρέωση.

Για όλα τα σενάρια έχει υποτεθεί υποχρεωτική ασφάλιση στον 2^ο Πυλώνα προκειμένου να αυξηθεί το ποσό της τελικής σύνταξης με την προσθήκη ενός ανταποδοτικού τμήματος στη συνολική παροχή. Ο 2^{ος} Πυλώνας λειτουργεί ως κεφαλαιοποιητικό σύστημα καθορισμένων εισφορών και βασίζεται στην ατομική κεφαλαιοποίηση. Οι εισφορές των ασφαλισμένων τοποθετούνται σε ατομικούς λογαριασμούς οι οποίοι πιστώνονται με το εκάστοτε κέρδος από τις επενδύσεις. Το τελικό ποσό κατά συνέπεια, που αποδίδεται στον κάθε ασφαλισμένο είναι ευθέως ανάλογο των εισφορών που καταβλήθηκαν κατά τη διάρκεια του εργασιακού του βίου. Για την προβολή των αποτελεσμάτων του 2^{ου} Πυλώνα έχει υποτεθεί ότι η καθαρή ετήσια απόδοση των επενδύσεων θα ανέρχεται σε 3%.

Τα ποσοστά εισφοράς του 2^{ου} Πυλώνα ακολουθούν το παρακάτω πλαίσιο:

- Στο Σενάριο 1 (βασική εισφορά 10%) οι εισφορές στο 2^ο Πυλώνα ανέρχονται στο 11% από το χρόνο 2018 και έπειτα
- Στο Σενάριο 2 (βασική εισφορά 15%) οι εισφορές στο 2^ο Πυλώνα ανέρχονται στο 6% από το χρόνο 2018 και έπειτα

³ Η μελέτη ΝΤΣ έχει υλοποιηθεί με πλήρη προβολή. Το σενάριο με ποσοστό εισφοράς 15% έχει γίνει με αναγωγή στη μελέτη ΝΤΣ.

⁴ Η παραδοχή αυτή συμφωνεί με την παρούσα νομοθεσία, όπου η βασική σύνταξη χορηγείται με ελάχιστη δηλωμένη εργασία 15 ετών.

- Στο Σενάριο 3 οι εισφορές στο 2^ο Πυλώνα αυξάνονται σταδιακά κατά 1% ετησίως από το 2018 και καταλήγουν στο 11% το 2028, παραμένοντας σταθερές για τα επόμενα χρόνια
- Στο Σενάριο 4 οι εισφορές στο 2^ο Πυλώνα αυξάνονται σταδιακά κατά 1% ετησίως από το 2018 και καταλήγουν στο 6% το 2023, παραμένοντας σταθερές για τα επόμενα χρόνια

Σημειώνεται ότι το άθροισμα των εισφορών του 1^{ου} και 2^{ου} Πυλώνα για όλα τα σενάρια και για όλα τα χρόνια της προβολής ανέρχεται στο 21%.

Τέλος, οι υφιστάμενες και οι μελλοντικά καταβαλλόμενες συντάξεις, όπως και η Εθνική Σύμβαση αναπροσαρμόζονται ετησίως με βάση την μεταβολή του Δείκτη Τιμών Καταναλωτή που συμπεριλαμβάνεται στο μακροοικονομικό πακέτο παραδοχών.

Ε. Αποτελέσματα προβολών

Για σκοπούς καλύτερης αποτύπωσης και αντιπαραβολής των αποτελεσμάτων ακολουθούν οι σχετικοί πίνακες και γραφήματα όλων των εξεταζόμενων σεναρίων:

Στον πίνακα 1.1 απεικονίζεται η εξέλιξη του ετήσιου ελλείμματος του συνολικού Συστήματος Ασφάλισης (σύνολο ταμείων κοινωνικής ασφάλισης) ως ποσοστό του ΑΕΠ για όλα τα εξεταζόμενα σενάρια. Παρατηρείται ότι στο Σενάριο 2 το ετήσιο έλλειμμα εμφανίζεται μειωμένο σε σχέση με Σενάριο 1 σε όλα τα έτη, λόγω της αύξησης της εισφοράς στον 1^ο Πυλώνα από 10% σε 15%. Αντιθέτως το Σενάριο 4 αυξάνει το ετήσιο έλλειμμα σε σχέση με το Σενάριο 3 παρά την αύξηση της εισφοράς στον 1^ο Πυλώνα, καθώς το ποσό της Εθνικής Σύμβασης έχει αυξηθεί από 400 σε 500 ευρώ το μήνα.

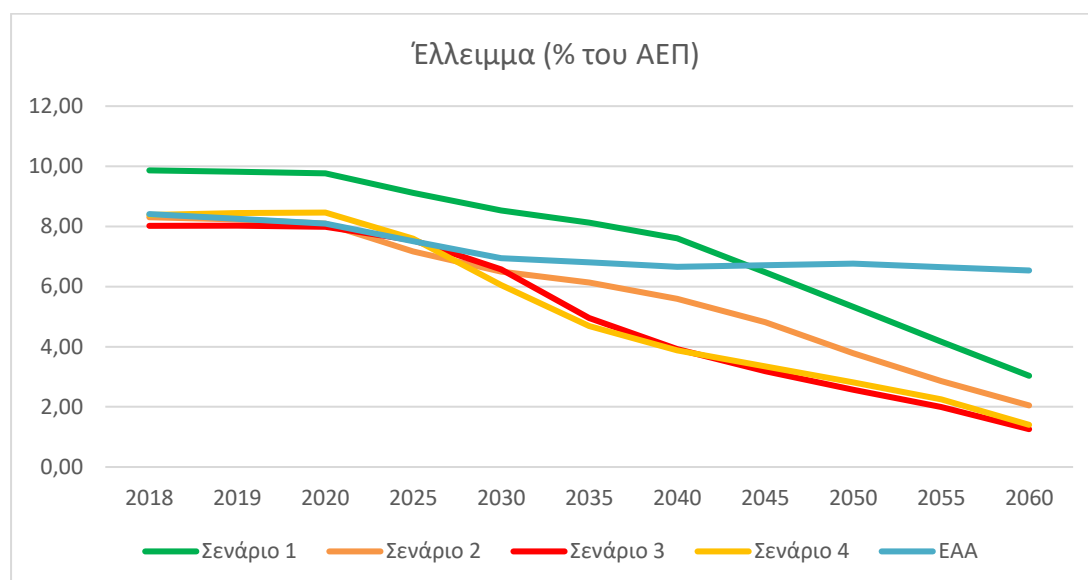
Πίνακας 1.1 Έλλειμμα ως ποσοστό του ΑΕΠ

Έτος	Έλλειμμα (% του ΑΕΠ)				
	Σενάριο 1	Σενάριο 2	Σενάριο 3	Σενάριο 4	ΕΑΑ
2018	9.86	8.30	8.02	8.39	8.41
2019	9.82	8.23	8.03	8.44	8.25
2020	9.77	8.10	7.99	8.46	8.10
2025	9.12	7.17	7.54	7.59	7.51
2030	8.53	6.50	6.58	6.05	6.95
2035	8.13	6.14	4.95	4.68	6.81
2040	7.61	5.60	3.93	3.88	6.66
2045	6.48	4.81	3.19	3.35	6.71
2050	5.32	3.78	2.57	2.81	6.76
2055	4.17	2.85	2.00	2.25	6.65
2060	3.03	2.05	1.26	1.40	6.54

Τα μεγέθη του πίνακα 1.1 απεικονίζονται και στο γράφημα 1.1 παρακάτω. Όπως φαίνεται, στα Σενάρια 3 και 4 το έλλειμμα μειώνεται δραστικά για τα έτη από το 2030 και έπειτα, καταλήγοντας στο 1.26% και 1.40% του ΑΕΠ αντίστοιχα, σε σχέση με το 3.03%, 2.05% και

6.54% του ΑΕΠ για το σενάριο 1 και 2 και την μελέτη της ΕΑΑ αντίστοιχα. Τονίζεται ότι όλα τα Σενάρια δίνουν, σε κατάσταση ισορροπίας του Συστήματος Ασφάλισης, πολύ χαμηλότερα ελλείμματα σε σχέση με την μελέτη της ΕΑΑ. Κατά συνέπεια, όλα τα Σενάρια που εξετάστηκαν, οδηγούν τελικώς σε ένα πολύ περισσότερο ευσταθές και εύρωστο Σύστημα Ασφάλισης από το αναμενόμενο χωρίς μεταβολές.

Γράφημα 1.1 Έλλειμμα ως ποσοστό του ΑΕΠ

Ο πίνακας 1.2 παρουσιάζει την απόλυτη απόκλιση που εμφανίζει το προβλεπόμενο έλλειμμα ως ποσοστό του ΑΕΠ κάθε ενός από τα Σενάρια σε σχέση με τα αντίστοιχα που της μελέτης της ΕΑΑ. Τα Σενάρια 1 και 2 εμφανίζουν ένα χρηματοδοτικό κενό κατά τα πρώτα χρόνια λόγω της απότομης μείωσης των εισφορών στον 1^ο Πυλώνα, σε αντίθεση με τα Σενάρια 3 και 4 που εμφανίζουν μικρές αποκλίσεις και βασίζονται σε μεταβατική περίοδο σταδιακής μείωσης της εισφοράς του 1^{ου} Πυλώνα. Ειδικά στο Σενάριο 1 η υπόθεση για δραστική άμεση μείωση των εισφορών στο 10% η οποία δεν συνοδεύεται από αντίστοιχη μείωση των παροχών (βλ Πίνακα 1.3), οδηγεί σε ένα αυξημένο έλλειμμα για τα πρώτα έτη. Πρέπει πάντως να σημειωθεί ότι μία τόσο δραστική μείωση των εισφορών είναι πολύ πιθανόν να οδηγούσε σε ευνοϊκότερη εξέλιξη των μακροοικονομικών παραμέτρων (ρυθμός αύξησης ΑΕΠ, ανεργία κ.α.) από αυτήν που έχει υποτεθεί στη μελέτη, μειώνοντας έτσι σημαντικά τα ετήσια ελλείμματα και βελτιώνοντας τη σχέση με το ΑΕΠ.

Στο τέλος της προβολής, είναι εμφανές ότι όλα τα εξεταζόμενα σενάρια παρουσιάζουν χαμηλότερα ελλείμματα συγκριτικά με τη μελέτη της ΕΑΑ, με τα Σενάρια 1 και 2 να φέρουν όφελος μέχρι και 3.50% και 4.49% του ΑΕΠ αντίστοιχα ενώ τα Σενάρια 3 και 4 έχουν μεγαλύτερο όφελος της τάξης του 5.28% και 5.13% του ΑΕΠ αντίστοιχα. Η απόλυτη τιμή των διαφορών με το έλλειμμα που προβλέπει η μελέτη ΕΑΑ και ο χρόνος εμφάνισής τους οφείλεται αποκλειστικά στο διαφορετικό συνδυασμό υποθέσεων για εισφορές και παροχές κάθε σεναρίου.

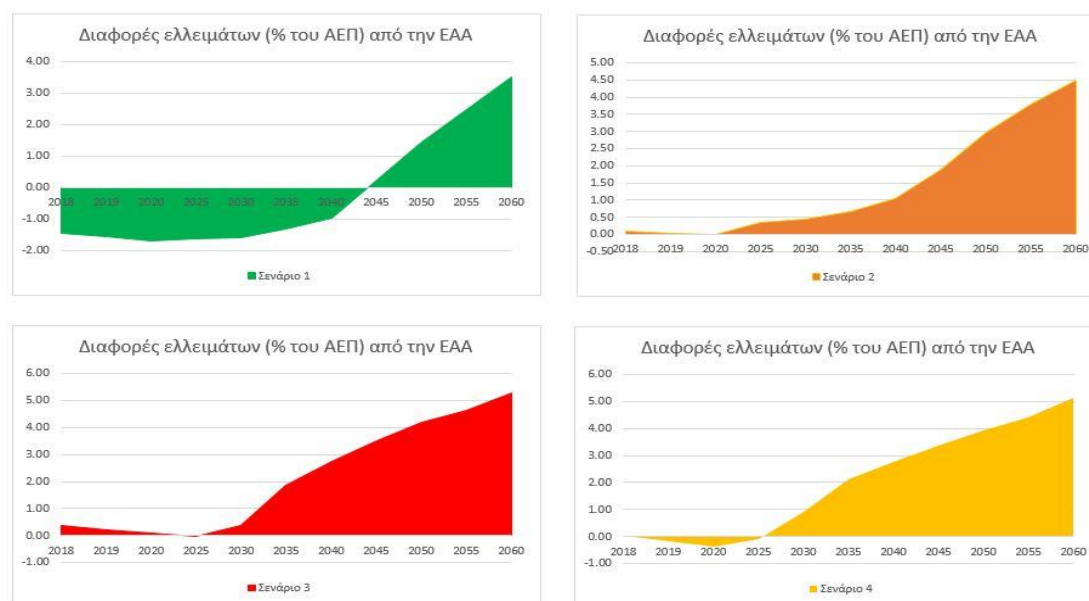
Πίνακας 1.2 Απόκλιση των ελλειμμάτων των σεναρίων από τη μελέτη της ΕΑΑ

Έτος	Διαφορές ελλειμμάτων από μελέτη ΕΑΑ			
	Σενάριο 1	Σενάριο 2	Σενάριο 3	Σενάριο 4
2018	-1.45	0.11	0.39	0.03
2019	-1.56	0.02	0.23	-0.19
2020	-1.67	0.00	0.11	-0.36
2025	-1.60	0.35	-0.03	-0.08
2030	-1.59	0.45	0.37	0.90
2035	-1.32	0.67	1.85	2.12
2040	-0.95	1.06	2.73	2.78
2045	0.23	1.90	3.52	3.36
2050	1.44	2.98	4.19	3.95
2055	2.48	3.79	4.65	4.40
2060	3.50	4.49	5.28	5.13

Στο γράφημα 1.2 παρουσιάζονται τα μεγέθη του πίνακα 1.2 και εμφανίζεται για κάθε σενάριο η χρονική περίοδος για την οποία απαιτείται επιπλέον χρηματοδότηση, σε σχέση με αυτή που προβλέπεται στη μελέτη της ΕΑΑ, ώστε να καλυφθούν οι χρηματοδοτικές ανάγκες του Συστήματος. Στο γράφημα 1.2 η σκιαγραφημένη περιοχή κάτω από τον άξονα υποδηλώνει την περίοδο για την οποία το Σύστημα χρειάζεται πρόσθετη χρηματοδότηση και απεικονίζει το σχετικό μέγεθος αυτής σε σύγκριση με τη μελέτη ΕΑΑ, ενώ η περιοχή πάνω από τον άξονα υποδηλώνει την περίοδο για την οποία το σύστημα χρειάζεται λιγότερους πόρους σε σύγκριση με τη μελέτη ΕΑΑ και απεικονίζει το σχετικό μέγεθος αυτών.

Για το Σενάριο 1 και 2 απαιτείται χρηματοδοτική υποστήριξη μέχρι το 2045 περίπου, ενώ σε όλα τα άλλα Σενάρια η ανάγκη χρηματοδότησης είναι αρκετά έως και πολύ κοντά σε αυτή που προβλέπεται από τη μελέτη της ΕΑΑ μέχρι το έτος 2030 και μειώνεται ταχύτατα μετά από αυτό το σημείο.

Γράφημα 1.2 Απόκλιση των ελλειμμάτων των σεναρίων από τη μελέτη της ΕΑΑ

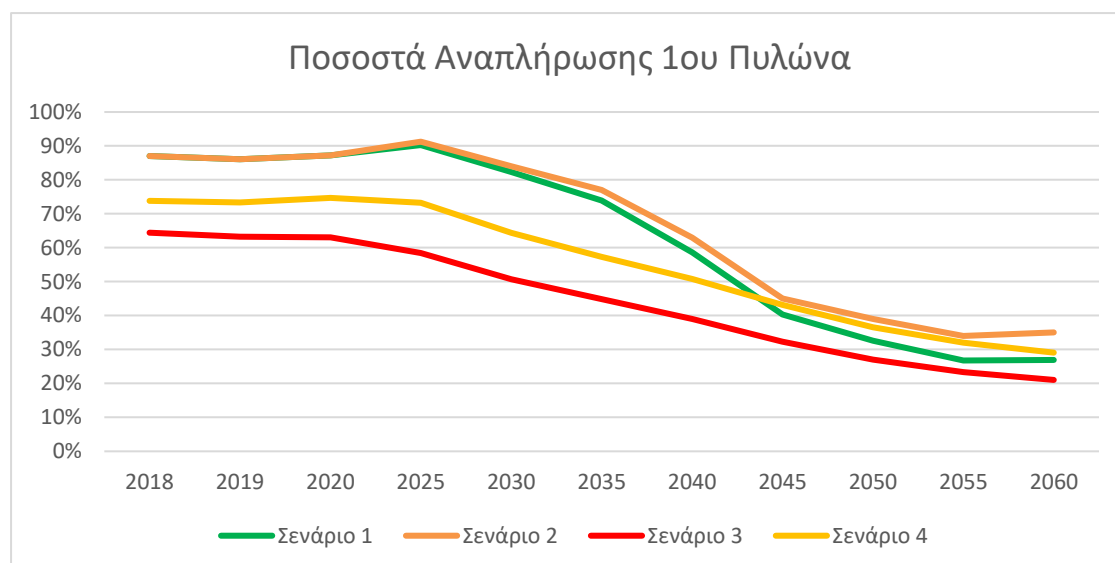
Πίνακας 1.3 Ποσοστά αναπλήρωσης 1^{ου} Πυλώνα

Έτος	Ποσοστά Αναπλήρωσης 1 ^{ου} Πυλώνα			
	Σενάριο 1	Σενάριο 2	Σενάριο 3	Σενάριο 4
2018	87%	87%	64%	74%
2019	86%	86%	63%	73%
2020	87%	87%	63%	75%
2025	90%	91%	58%	73%
2030	82%	84%	51%	64%
2035	74%	77%	45%	57%
2040	59%	63%	39%	51%
2045	40%	45%	32%	43%
2050	33%	39%	27%	37%
2055	27%	34%	23%	32%
2060	27%	35%	21%	29%

Στον πίνακα 1.3 εμφανίζεται η εξέλιξη του μέσου ποσοστού αναπλήρωσης από τον 1^ο Πυλώνα, για όλα τα σενάρια. Η μείωση του ποσοστού αναπλήρωσης του 1^{ου} Πυλώνα με την πάροδο των ετών είναι αναμενόμενη καθώς βασικός στόχος του σχεδίου είναι η σταδιακή μεταφορά ενός μέρους - μεγαλύτερου ή μικρότερου ανάλογα με το σενάριο - της χρηματοδότησης των παροχών από το διανεμητικό (pay as you go) στο κεφαλαιοποιητικό σύστημα.

Πιο αναλυτικά, τα Σενάρια 3 και 4 ξεκινούν από το 64% και 74% το 2018 και φτάνουν στο 21% και 29% αντίστοιχα το 2060, σε αντίθεση με τα Σενάρια 1 και 2 που ξεκινούν από το 87% και καταλήγουν στο 27% και 35% αντίστοιχα. Η διαφορά στα πρώτα χρόνια της προβολής οφείλεται κυρίως στο γεγονός ότι τα Σενάρια 1 και 2 επηρεάζουν μόνο τη γενιά των ασφαλισμένων μετά το 1993 προβλέποντας μια σημαντικής διάρκειας μεταβατική περίοδο με αρκετά γενναιόδωρες παροχές, λαμβάνοντας υπόψη τη σύγκριση μεταξύ του παλαιού πλαισίου υπολογισμού των συντάξεων και του αντίστοιχου υπολογισμού από το προτεινόμενο σύστημα NDC. Στο τέλος της προβολής τα ποσοστά αναπλήρωσης του 1^{ου} Πυλώνα κυμαίνονται από 21% έως και 35%, με το 2^ο Πυλώνα να έχει αναλάβει σημαντικό τμήμα της αναπλήρωσης (βλ. πίνακα 1.4)

Γράφημα 1.3 Εξέλιξη ποσοστού αναπλήρωσης 1^{ου} Πυλώνα για τα έτη 2018-2060

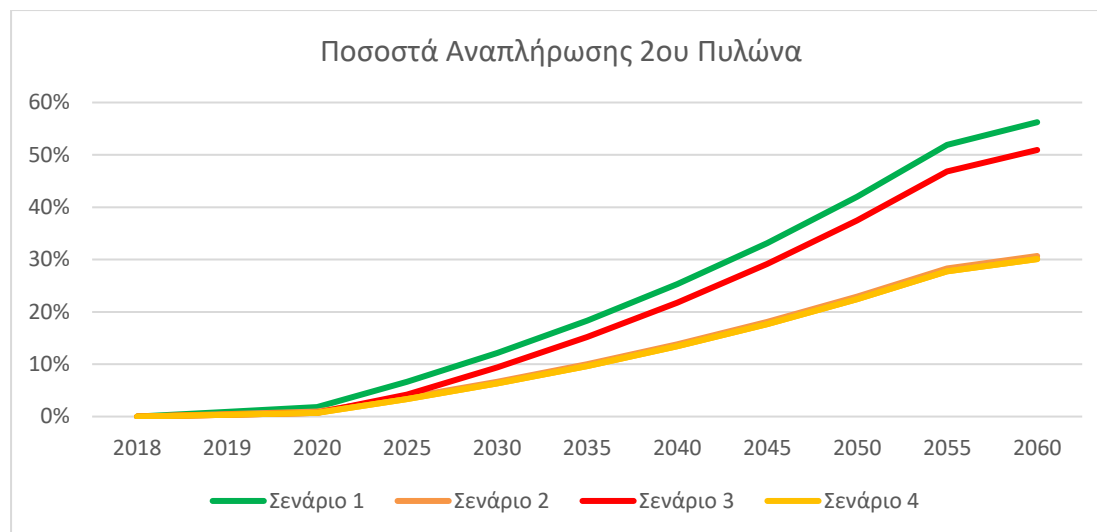
Στον αμιγώς κεφαλαιοποιητικό 2^ο Πυλώνα, τα ποσοστά αναπλήρωσης επηρεάζονται σημαντικά από το ποσοστό εισφοράς και το χρονικό διάστημα για το οποίο αυτή καταβάλλεται. Όπως προαναφέρθηκε, κάθε Σενάριο υποθέτει διαφορετική μεταβατική περίοδο και κατά συνέπεια διαφορετική εξέλιξη του ύψους των εισφορών που κατευθύνονται στο 2^ο Πυλώνα. Έτσι τα ποσοστά αναπλήρωσης από το 2^ο Πυλώνα διαφοροποιούνται ανά Σενάριο για όλα τα έτη της προβολής.

Όπως είναι λογικό το μεγαλύτερο ποσοστό αναπλήρωσης εμφανίζεται στα Σενάρια 1 και 3 με 56% και 51% αντίστοιχα στο έτος 2060, καθώς σε αυτά έχει υποτεθεί υψηλότερο ποσοστό εισφοράς 2^{ου} Πυλώνα (τελικό ύψος εισφοράς 11%). Η διαφορά μεταξύ των δύο οφείλεται αποκλειστικά στη διαφοροποίηση των εισφορών κατά την μεταβατική περίοδο. Τα Σενάρια 2 και 4, για τα οποία το τελικό ύψος της εισφοράς του 2^{ου} Πυλώνα ανέρχεται σε 6%, οδηγούν γενικά σε χαμηλότερα ποσοστά αναπλήρωσης καταλήγοντας σε 31% και 30% αντίστοιχα στο έτος 2060.

Πίνακας 1.4 Ποσοστά αναπλήρωσης 2^{ου} Πυλώνα

Έτος	Ποσοστά Αναπλήρωσης 2 ^{ου} Πυλώνα			
	Σενάριο 1	Σενάριο 2	Σενάριο 3	Σενάριο 4
2018	0%	0%	0%	0%
2019	1%	0%	0%	0%
2020	2%	1%	1%	1%
2025	7%	4%	4%	3%
2030	12%	7%	9%	6%
2035	18%	10%	15%	10%
2040	25%	14%	22%	13%
2045	33%	18%	29%	18%
2050	42%	23%	37%	22%
2055	52%	28%	47%	28%
2060	56%	31%	51%	30%

Γράφημα 1.4 Εξέλιξη ποσοστού αναπλήρωσης 2^{ου} Πυλώνα για τα έτη 2018-2060

Στον πίνακα 1.5 παρουσιάζεται το άθροισμα των μεγεθών των πινάκων 1.3 και 1.4, δηλαδή το συνολικό ποσοστό αναπλήρωσης του Συστήματος. Το Σενάριο 1 φαίνεται να ξεχωρίζει από τα εξεταζόμενα σενάρια ξεκινώντας από ποσοστό αναπλήρωσης 87% κατά τον πρώτο χρόνο και καταλήγοντας στο 83%, ενώ ακολουθεί το Σενάριο 3 ξεκινώντας από το 64% και καταλήγοντας στο 72%. Το γεγονός αυτό οφείλεται ξεκάθαρα στο ότι ο αποδοτικότερος 2^{ος} Πυλώνας, λαμβάνει μεγαλύτερο μέρος των συνολικών εισφορών σε αυτά τα δύο Σενάρια.

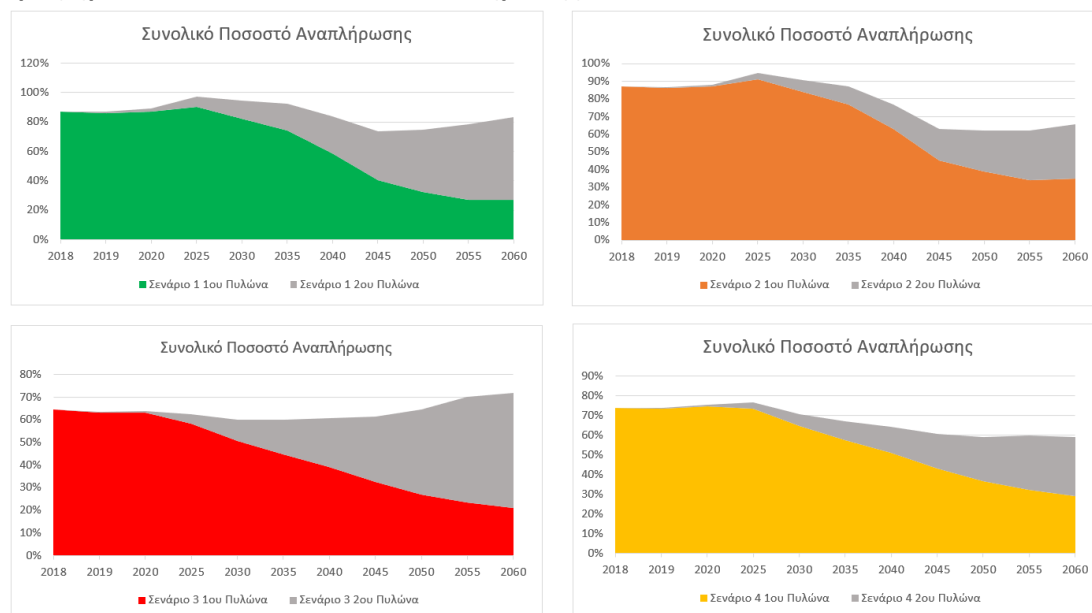
Πίνακας 1.5 Συνολικά ποσοστά αναπλήρωσης 1^{ου} και 2^{ου} Πυλώνα

Έτος	Συνολικό Ποσοστά Αναπλήρωσης				ΕΑΑ
	Σενάριο 1	Σενάριο 2	Σενάριο 3	Σενάριο 4	
2018	87%	87%	64%	74%	87%
2019	87%	87%	64%	74%	86%
2020	89%	88%	64%	75%	88%
2025	97%	95%	63%	77%	93%
2030	94%	91%	60%	71%	87%
2035	92%	87%	60%	67%	84%
2040	84%	77%	61%	64%	81%
2045	74%	63%	61%	61%	79%
2050	75%	62%	64%	59%	77%
2055	79%	62%	70%	60%	76%
2060	83%	66%	72%	59%	74%

Στο γράφημα 1.5 παρουσιάζεται το συνολικό ποσοστό αναπλήρωσης για όλα τα σενάρια καθώς και η εξέλιξη του ποσοστού αναπλήρωσης από τον 1^ο και το 2^ο Πυλώνα στα χρόνια της προβολής. Επίσης, απεικονίζεται η συμβολή του κάθε Πυλώνα στο συνολικό ποσοστό

αναπλήρωσης για κάθε έτος προβολής, παρατηρώντας ότι σε όλα τα σενάρια ο 2^{ος} Πυλώνας αποτελεί βασική παράμετρο για την αύξηση του ποσού της σύνταξης αλλά και του ποσοστού αναπλήρωσης με την πάροδο του χρόνου.

Γράφημα 1.5 Συνολικό ποσοστό αναπλήρωσης 1^{ου} και 2^{ου} Πυλώνων

ΣΤ. Επίλογος – Βασικά Συμπεράσματα

Η προβολή στο μέλλον των μεγεθών του Συνταξιοδοτικού Συστήματος γίνεται με βάση συγκεκριμένες παραδοχές για την εξέλιξη των δημογραφικών και οικονομικών παραμέτρων οι οποίες όμως δεν είναι ανεξάρτητες από το Σύστημα αλλά βρίσκονται σε διαρκή αλληλεπίδραση με αυτό. Αυτός είναι ένας βασικός λόγος για τον οποίο κάθε τέτοια προβολή έχει περιορισμούς ως προς την ακρίβεια της και μπορεί, ιδιαίτερα σε ότι αφορά στις μακροχρόνιες προβλέψεις της, να αποκλίνει σημαντικά από την πραγματικότητα. Οι περιορισμοί αυτοί προφανώς ισχύουν και για τις προβλέψεις που έγιναν στο πλαίσιο της παρούσας εργασίας.

Πρέπει να σημειωθεί ότι προκειμένου να ληφθούν αποφάσεις για τη μεταρρύθμιση του Συνταξιοδοτικού Συστήματος, πρέπει να προηγηθεί μια πολύ εκτενέστερη ανάλυση από την παρούσα η οποία, θα προβάλλει τα μεγέθη του Συστήματος λαμβάνοντας υπόψη όλες τις αλληλεπιδράσεις με τους συναφείς οικονομικούς και δημογραφικούς παράγοντες. Παρά το γεγονός αυτό η παρούσα εργασία παρέχει χρήσιμα συμπεράσματα για την πιθανή επίδραση που θα είχαν εναλλακτικά σχέδια στην οικονομική ευστάθεια του Συνταξιοδοτικού Συστήματος αλλά και την επάρκεια των παροχών που αποδίδει.

Κατά πρώτον, φαίνεται ότι η δημιουργία ενός 2^{ου} κεφαλαιοποιητικού Πυλώνα μπορεί, υπό προϋποθέσεις, να εξασφαλίσει τον ουσιαστικό εκμηδενισμό των ελλειμμάτων του Συνταξιοδοτικού Συστήματος σε βάθος χρόνου. Αυτό μάλιστα γίνεται χωρίς να επηρεασθεί η επάρκεια των παροχών, αφού ο 2^{ος} Πυλώνας μπορεί να αποδώσει σε βάθος χρόνου παροχές που οδηγούν σε πολύ υψηλά ποσοστά αναπλήρωσης.

Στον χρηματοδοτούμενο με το διανεμητικό σύστημα 1^ο Πυλώνα, εναλλακτικά σχέδια παροχών με μεγαλύτερο ή μικρότερο βαθμό ανταποδοτικότητας μπορούν να έχουν παρόμοια οικονομικά αποτελέσματα, ανάλογα με τη επιλογή των επιμέρους παραμέτρων. Καταλήγουν επίσης σε παρόμοια ποσοστά αναπλήρωσης κατά μέσο όρο, χωρίς όμως αυτό να σημαίνει ότι δεν θα υπάρχουν επιμέρους διαφοροποιήσεις ανά εισοδηματική κατηγορία οι οποίες μπορεί να είναι σημαντικές.

Η περίοδος μετάβασης όπως και η μέθοδος μετάβασης (π.χ. από μία γενιά και έπειτα ή κοινή για όλες τις γενιές αλλά με σταδιακές μεταβολές στις εισφορές) έχουν, όπως είναι αναμενόμενο, πολύ μεγάλη επίδραση έλλειμμα και στην επάρκεια των παροχών για τα πρώτα χρόνια εφαρμογής. Στο βαθμό που περιλαμβάνουν και σταδιακή μεταφορά εισφορών από τον 1^ο στον 2^ο Πυλώνα, εξακολουθούν να έχουν επίδραση -μικρότερη βέβαια- στο έλλειμμα και στο ποσοστό αναπλήρωσης ακόμη και σε βάθος 40 ετών.

Με δεδομένο ένα συνολικό ποσοστό εισφορών για 1^ο και 2^ο Πυλώνα, όταν αυξάνεται το μερίδιο του 1^{ου} Πυλώνα γίνεται μεν δυνατή η στήριξη υψηλότερων παροχών βραχυχρόνια χωρίς αντίστοιχη αύξηση του ελλείμματος, μειώνονται δε πολύ σημαντικά οι παροχές που το Σύστημα αποδίδει μακροχρόνια σε κατάσταση ισορροπίας. Αυτό συμβαίνει διότι αφαιρούνται πόροι από τον γενικά αποδοτικότερο 2^ο Πυλώνα.

Με δεδομένες τις δημογραφικές και οικονομικές συνθήκες, σε οποιοδήποτε σχεδιασμό ενός Συνταξιοδοτικού Συστήματος υπάρχει μία προφανής θεμελιώδης σχέση μεταξύ του ελλείμματος χρηματοδότησης και του ποσοστού αναπλήρωσης. Όταν ενισχύονται οι παροχές και αυξάνεται το ποσοστό αναπλήρωσης, μεγαλώνει ταυτόχρονα και το έλλειμμα χρηματοδότησης. Η βασικότερη πρόκληση σε οποιαδήποτε μελλοντική μεταρρύθμιση είναι η εύρεση του κατάλληλου σημείου ισορροπίας μεταξύ χρηματοδότησης και επάρκειας παροχών, ώστε να διασφαλίζεται η μακροχρόνια βιωσιμότητα του Συστήματος, διατηρώντας ταυτόχρονα ένα επαρκές επίπεδο αναπλήρωσης. Ελπίζουμε η παρούσα εργασία να βοηθήσει προς αυτή την κατεύθυνση.

Η Ομάδα Έργου

Ηρακλής Δασκαλόπουλος

Λευτέρης Ζαρκαδούλας

Γιώργος Συμεωνίδης